

ac maturæ ætatis, ab ipso episcopo ad hoc specialiter deputatæ. Ita expresse Alexander VII, *ibid.* (78. Si superior regularis supradictis contrafecerit, ipso facto pœnam excommunicationis, et privationis omnium officiorum, quæ obtinet, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, vel alia in posterum obtinenda, vocisque activæ et passivæ absque alia declaratione incurrat. Et nihilominus nullis privilegiis, et exemptionibus tueri se possit quominus ab episcopo loci, tanquam ad hoc Sedis Apostolicæ delegato, quoties, et quando opus fuerit, corrigi, et puniri valeat. Sic præcise Alexander VII, in cit. constit. incip. *Felici.*

(79. Confessarii quomodo, et quando possint ingredi clausuram? *Vide infra* art. 5, a n. 50.

(80. Medici et chirurgi quando, et quomodo ingredi possunt clausuram monialium. *Vide verb. Medicus*, a n. 13 ad 18.

(81. Factores, syndici, alique operarii ad monialium servitium necessarii possunt de legitimi superioris licentia ingredi clausuram ad exercenda suæ artis opera, quæ commode extra monasterium exercere non possunt. *Communis.* (82. Qui tamen habet licentiam ingrediendi pro uno servitio, non potest ingredi ad aliud servitium præstandum, alias violat clausuram, cum licentia non se extendat ultra opera suæ artis. Sic decrevit sac. congr. Episcop. et Regul. in *Ferrariens.* 6 August. 1601; in *Spoleтана* 1 Octobr. ejusdem anni; in *Pisaurien.* 14 Jun. 1630.

(83. Clausuram violant, et in excommunicationem Papæ reservatam incidunt mulieres illæ, seu viri, qui cum uno saxo, vel ligno, vel qualibet alia re intrant sub prætextu deferendi necessaria pro fabrica. Et ita etiam moniales illæ, quæ tales introducunt. Sic decrevit sacra congr. Episcop. et Regul. in *Iserniens.* 11 Jun. 1583, apud Nicol. in *Floscul.*, verb. *Clausura*, n. 40.

(84. Secus autem, qui ingreditur, etiam sine licentia, ad extinguendum incendium, vel ad servandum seipsum, aut monasterium ab incendio, vel ad succurrendum in aliis casibus repentinæ ruinæ: Sac. congr. Episcop. et Regul. in *Interamnen.* 17 Decembr. 1601; in *Alatrina* 12 Mart. 1602; in *Spoleтана* 27 Maii 1603.

(85. Licentiam concedere pro ingressu in clausuram monialium spectat ad episcopum auctoritate quidem propria pro monasteriis sibi subjectis, et auctoritate delegata pro monasteriis Sedi Apostolicæ subjectis. Sic decisum fuisse referunt Barbosa, *De offic. et potest. episcop.*, part. III, alleg. 102, n. 38; Tamburin., *De jure abbatiss.*, disp. 23, quæsit. 1, n. 3, et tenent communiter doctores.

(86. Item pro dictis monasteriis talem licentiam concedere potest vicarius generalis, si ad hoc habeat speciale mandatum: « non enim sufficit generalis facultas, » ut declaravit sac. congr. Conc. apud Suarez, *De relig.*, t. IV, tract. 8, lib. II, cap. 10, n. 11; Cajetanus de Alexandris, in *Confessario monialium*, cap. 7, § 2, quæst. 2. Pellizar.,

De monialib., cap. 5, n. 147, et apud Matthæucci, *Officialis curia* c. 11, n. 9. (87. Item talem licentiam concedere potest vicarius capitularis etiam pro monasteriis Sedi Apostolicæ subjectis, quia capitulum seu vicarius capitularis succedit episcopo etiam in jurisdictione delegata, quando hæc est in perpetuum commissa muneri episcopali, ut advertit Molina, *De justitia*, tom. VI, tract. 5, disp. 11, sub num. 8, et 9; Barbosa, *De offic. et potest. ep.*, part. III, allegat. 133, num. 21. Et sic tenent Tamburin., *loc. cit.*, quæsit. 2, num. 4; Pellizar., *loc. cit.*, n. 148; Cajetanus de Alexandris, *loc. cit.*, quæst. 2; Donat., *Prax. rer. regul.*, tom. IV, tract. 6, q. 16, n. 1, et alii passim.

(88. Pro ingressu in monasteria regularibus immediate subjecta, stando in jure concilii Tridentini, sufficere videtur sola licentia superioris regularis; quia concilium, sess. XXV, *De regular. et monialib.*, cap. 6, utitur disjunctiva *vel*; ibi: « Ingressi autem intra septa monasterii nemini liceat cujuscunque generis, sexus vel ætatis fuerit, sine episcopi vel superioris licentia. » Et de facto, die 19 Jun. 1597: « Sac. congr. Cardinalium conc. Tridentini interpretum censuit licentias ingrediendi intra septa monialium ex vera tantum necessitate concedendas, quoad monasteria regularibus subjecta, pertinere duntaxat ad ipsos superiores regulares. » Quod decretum referunt emin. cardin. Bellarmin., in d. cap. 5, Trident. sess. XXV, *De regularib.*; Tamburin., *loc. cit.*, quæst. 1, n. 6; Donat., *loc. cit.*, q. 17, n. 9; Barbosa, *De offic. et potest. episcop.*, part. III, allegat. 102, n. 41, ubi testatur se vidisse tale decretum subscriptum ab eminent. card. Millino.

(89. Et sic etiam fuit ab eadem sac. congregatione Concilii novissime resolutum in *Hieracensi* 26 Januar. 1692, in contradictorio judicio, ut patet ex decreto authentico subscripto ab eminentiss. card. Petra tunc ejusdem sacre congreg. secretario, et suo sigillo munito asservato in archivio hujus conventus S. Bernardini Alexandriæ Min. de observantia, ut sequitur:

Hieracen. Visitationis.

« Intra diœcesim in oppido Castri veteris adest monasterium monialium B. Mariæ Vallis Viridis subjectum jurisdictioni priorissæ Messanensis, et pro tali a sacra congregatione reputatum anno 1597. In contradictorio judicio inter d. priorissam et tunc temporis episcopum Hieracensem.

« Ad visitationem hujus monasterii curavit accedere anno 1690 modernus episcopus, qua quoad clausuram acta, volens eam perficere quoad singulas moniales, fuit impeditus; quare, præsupposita asserta exemptione, utraque parte citata ac informante supra infrascriptis dubiis concordatis digentur EE. VV. responderi.

« Quinto, an medici alique ministri necessarii ingredi possint cum sola licentia et approbatione delegati, absque licentia vel consensu episcopi?

« Die 26 Januarii 1692, sacra congregat. eminentiss. S. R. E. Cardinalium concilii Tridentini interpretum, juribus ab utraque parte deductis mature perpensis, censuit ad quintum danda esse decreta in hac ipsa Hieracen. a sacra congregatione Concilii edita de anno 1681; ad tertium dubium tenoris sequentis: « Tertio item, se sotto nome « d'Infermità, Fantesche ordinarie, Garzoni, « quali hanno da portare grano, farina, legna, « acqua, ed altre cose necessarie, Sartori, « Muratori, Falegnami, e Procuratori pos- « sano, o non possano entrare in detto Mo- « nastero? »

« Sacra congregatio respondit, licentiam ingrediendi monasteria spectare ad superiorem regularem, ex cap. 5, sess. 25, de regular.

« Ita reperitur in Regesto autographo ejusdem sacre congregat. Concil., lib. *Decretorum* 42, fol. 45. In quorum fidem, etc., hac die 27 Jun. 1708.

« V. PETRA, secretarius. »

Quod decretum, cum, ut vides, sit editum a sacra Conc. congregatione, juribus ab utraque parte deductis, mature perpensis, et authentice habeatur subscriptum, et suo sigillo munitum a S. R. E. eminentissimo principe cardinali Petra, non est parvi faciendum.

(90. Attamen eadem sacra congregatio Concilii pluries contrarium statuit, et signanter in decreto, Papa approbante, emanato 13 Novemb. 1610, et iterum renovato an. 1630 in *Bellunen.*, ubi dicitur: « Lecto in S. cong. decreto circa ingredienti septa monasteriorum, omnes consenserunt illud esse edendum, et est tenoris sequentis: tametsi alias sac. congr. Concil. declaraverit licentiam ingrediendi septa monasteriorum monialium exemptarum, et regularibus subjectarum ex vera tantum necessitate, quæ moniales respiciat conceden. seu acceden. ad loquendum cum monialibus pertinere ad ipsos tantum superiores regulares. » Nihilominus sub die 13 Novembr. 1610, « quo magis clausuræ observationi consuleretur, facultate sibi a SS. D. N. tributa statuit et decrevit, ut deinceps intra hujusmodi septa ingredi nemini liceat, nisi licentiæ in casibus necessariis conceden. nedum a superioribus regularibus dd. monasteriorum, sed etiam a locorum ordinariis obtentæ fuerint, non obstant. quibuscunque legibus, statutis et consuetudinibus etiam immemorabilibus. Postremo autem ad removendam omnem dubietatem, quæ ex hujusmodi decreto forsitan oriri potest, negotio iterum in sac. cong. proposito, atque SS. D. N. relato:

« Die 21 Maii 1630. Sanctitas Sua declaravit hujusmodi licentias a superioribus regularibus non esse petendas in illis locis, « in quibus adest consuetudo, ut istæ ab « episcopo tantum concedantur: hoc enim « casu statuit, et decrevit talem consuetudinem esse servandam, et ipsorum episcoporum tantummodo licentias sufficere, « etiam privative quoad ipsos regulares. »

Lib. IV *Decr.* pag. 30. Sic refert Monacell., part. II, tit. 15, formui. 15, n. 3.

(91. Et concordant alia decreta sacre congregat. Episcop. et Regular. relata ab eodem Monacell. part. I, tit. 11, formular. 19, num. 7 et 8, ibi: « Sac. congr. in generali decreto per viam legis emanato 24 Augusti 1594, sic statuit: « Essendo le persone secolari più conosciute dai loro prelati ordinarj, « che da' religiosi di qualsivoglia ordine, « per abbondare in cautela questi miei signori qui della congregazione hanno risoluto, che per l'avvenire non si abbia « d'ammettere persona alcuna a parlare alle « monache, tampoco dentro la clausura d'essi « monasteri soggetti a' regolari, senza licenza espressa in scritto degli ordinarj « de' luoghi, oltre a quella si dovrà per ciò « ottenere dalli superiori regolari, non osante qualunque legge, statuto, o consuetudine di tempo immemorabile in contrario « con ordine, che io debba avvertire la P. V. « acciò lo significhi al P. generale, ed a « tutti li provinciali, perchè facciano osservare in ogni luogo conforme alla suddetta risoluzione senza eccezione alcuna, onde non manchi d'eguire con ogni sollecitudine, ed il signore la preservi. »

« Roma, 24 Agosto 1594 »

(92. Et alio edito in *Camerinen.* 7 Martii 1617, sic extense: « Sac. cong. ut contrariis quæ inter episcopos Camerin. et superiores regulares exortæ sunt, finis imponatur, censuit facultatem concedendi personis sæcularibus licentiam alloquendi moniales eisdem regularibus subjectas, in civitate quidem Camerinen. ad episcopum, sive ejus vicarium generalem, ac superiorem regularem, cui moniales ipsæ subjectæ sunt, conjunctim; ita ut idem episcopus, seu ejus vicarius primo loco subscribat: per diœcesim vero non ad vicarium foraneum, sed ab eodem episcopo ad id deputandum, nec non ad superiorem regularem, qui priori loco subscribat, conjunctim pariter spectare, idemque quoad licentiam eorum, quibus ordinarie septa monasteriorum earundem monialium ingredi necesse est, servandum esse, repentinis tamen casibus extremæ necessitatis exceptis, in quibus licentia unius eorum subscriptione roborata sufficiat. Edicta vero, quibus personis sæcularibus ad eadem monasteria monialium accessus prohibetur, ab episcopo duntaxat subscribenda, et publicanda esse decrevit. »

(93. Quod et declaravit novissime etiam sac. cong. Concil. in *Bononien.* 17 Maii 1704 in qua statuit, quod licentia ingressus in clausuram monialium a nemine dari potest sine approbatione episcopi, non obstante privilegio, seu consuetudine. Sic refert Monacell., par. II tit. 15, formul. 15, num. 14, et idem decrevit ead. sac. cong. Conc. in *Urbani S. Domini* 21 Apr. 1731.

Episcopus potest excommunicationem sibi reservatam imponere circa apertionem ostii clausuræ monialium etiam regularibus subjectarum. Sac. cong. Concil. in *Vi-*

terbien. die 26 Jun. 1627, apud Panimöll., decis. 84, adnot. 3, n. 56, ubi cum quaeretur: « An episcopus ad clausuram custodiendam etiam in monasteriis regularibus subjectis possit excommunicationis latae sententiae penam sibi reservatam imponere circa apertionem ostii clausurae extra casus indigentiae, nec non circa accessus, et colloquia cum monialibus, dictaque excommunicatio liget, nedum regulares accedentes, verum etiam moniales, facta de illis mentione, adeo ut superior regularis ab hujusmodi excommunicatione absolvi nequeat? » Sacra congregatio Card. concil. Trid. interpretum respondit: « Episcopum posse. »

(95. Episcopus potest visitare clausuram, et monasteria monialium regularibus subjectarum, etiam inconsultis et irrequisitis earum superioribus regularibus. Sac. congreg. Conc. in Colimbrien. die 26 Maii 1640, apud Barbos., ad sess. xxv, De regular. et monialib., c. 5, n. 13, ibi: « Sac. congreg. Concil. censuit episcopum Colimbriensem, uti Sedis Apostolicae delegatum, potuisse, quoad clausuram, monasterium monialium, conventus et cellas ordinis Cisterciensis regularibus ejusdem ordinis subjectarum visitare, etiam assumpto secum vicario generali, et confessario earumdem monialium; monialesque ipsas in iis, quae ad eandem clausuram pertinent, examini subicere, semotis etiam suspitione violatae clausurae, ac quacunque superiorum regularium negligentia, ipsisque inconsultis, ac insuper eidem episcopo licuisse rectorem collegii dicti ordinis ex supradicta causa inobedientem declarare in penam excommunicationis, ac alias comminatas incurrisse. »

(96. Quoad talem autem visitationem debet episcopus observare resolutiones, et responsiones sacrae congregationis Concilii ad dubia eidem super ea re proposita a P. Francisco de Monelia Min. de Observantia procuratore generali:

« I. An episcopus visitaturus clausuram, monialium regularibus subjectarum teneatur ante accessum ejusdem monialibus praefinire diem et horam visitationis?

« II. An in ecclesiis earumdem monialium non curatis visitare possit sanctiss. sacramentum, oleum infirmorum, confessionalia, sepulturas, ac reliquias inibi existentes, et quatenus affirmative?

« III. An in casu resistentiae monialium possit fores ecclesiae frangere, tabernaculum violenter aperire, ecclesiam interdiceri, et eucharistiae sacramentum ad aliam ecclesiam transferre?

« IV. An episcopo monasterior. clausuram visitare volenti, dictae moniales teneantur erigere in ecclesia exteriori, vel interiori sedem cum baldachino, vel solummodo sufficiat illi stratum praeparare in utraque ecclesia?

« V. An episcopus dictam clausuram visitaturus, praeterquam convisitatores, possit pro suo libito secum ducere intus monasterium alias personas, sive ecclesiasticas, sive

saeculares indeterminate, vel in certo, et praefixo numero?

« VI. An episcopus dictorum monasteriorum clausuram visitaturus teneatur moniales omnes excipere personaliter cum cruce, et cantico *Benedictus*?

« VII. An dictae moniales teneantur in ipso clausurae ingressu adornare stratum, ibique genuflectenti episcopo monialis aliqua porrigere debeat crucem deosculandam?

« VIII. An episcopus clausuram ingressus possit pro suo libito convocare dd. moniales omnes in choro interiori, aut alio loco, et ad eas sermonem habere?

« IX. An absolute et indifferenter visitare possit cellas dictarum monialium, etiam quoad non pertinentia ad clausuram?»

Ad quae die 10 Januarii 1686, sac. congreg. S. R. E. Cardinal. concil. Trident. interpretum respondit:

« Ad I. *Negative*

« Ad II. Censuit dandum esse decretum, in Florentina juris visitandi tenoris infra scripti.

« An archiepiscopus, seu de ejus mandato vicarius generalis possit visitare sanctiss. Sacramentum, olea sacra, confessionalia, et sepulturas in ecclesiis monialium regularibus subjectarum? Die 29 Julii 1684, S. congreg. Conc. respondit *negative*, nisi in his, quae concernunt observantiam clausurae, et quatenus non adsit legitima consuetudo in contrarium.

« Ad III. *Negative*, nisi in casibus spectantibus ad clausuram.

« Ad IV. Sufficere praeparationem strati.

« Ad V. Servandas esse constitut. Apostolicas Gregorii XIII: « Dubiis quae emergunt...

« Nos omnem haesitationis materiam tollere,

« et viam scandali praecidere, ac sanctimoniam quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus,

« praelatos omnes, tam saeculares, quam regulares, quibus cura et regimen monasteriorum monialium, quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria praedicta, ita demum uti posse,

« si id faciant in casibus necessariis, et a paucis, iisque senioribus ac religiosis personis comitati. »

« Ad VI. *Negative*.

« Ad VII. Itidem *negative*.

« Ad VIII. Posse.

« Ad IX. *Negative*. »

(97. His juvat addere novissimas resolutiones sacrae congregationis Concilii in Bononien. Indultorum 17 Maii 1704 propositis sequentibus dubiis:

« Primo. An liceat confessario signare licentias ingressus in monasterium private, et independenter ab archiepiscopo? Et quatenus *negative*. Secundo, an et quomodo confessarius possit signare dictas licentias, et in quibus casibus, et pro quibus personis?

Tertio. An licentiae solius archiepiscopi possint impediri ex dissensu confessarii?

Quarto. An archiepiscopus possit prohibere confessario, ne signet, aut concedat licentias

pro allocatione, tam cum monialibus, quam cum educandis ad crates? Quinto. An idem confessarius possit celebrare sacrum in capella infirmariae monast. Et quatenus affirmative. Sexto. An iis casibus, in quibus potest celebrare in dicta capella, valeat uti in ministrum, seu cleric. qualibet persona saeculari sibi bene visa, seu potius teneatur adhibere clericum approbatum cum licentia archiepiscopi? » Sac. congreg. respondit: « Ad primum, *negative*. Ad secundum affirmative pro personis approbatis ab archiepiscopo. Ad tertium, *negative*. Ad quartum et quintum, affirmative. Ad sextum, *negative* quoad primam partem, et affirmative quoad secundam. »

(98. Super clausura monialium attendenda est novissima Benedicti XIV, constitutio incipiens: *Salutare in catholica Ecclesia institutum*, in qua revocat omnia indulta, et privilegia ingrediendi clausuram monasteriorum, et quoad ipsas moniales e dicta clausura egrediendi; prohibetque quibuscunque, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, sive singulis, sive eorumdem cardinalium congregationibus, ne facultates et licentias ingrediendi clausuram monialium ullo modo concedant, et concessas omnino invalidas declarat, ac decernit, quemlibet ipsorum, et quorumcunque aliorum, etiam speciali mentione dignorum quacunque facultate hujusmodi, sive pro se, sive pro aliis temere uti audentem, ipso facto absque ulla declaratione poenas, et ecclesiasticas censuras contra violentes clausuram monialium incurrere, et incuras esse, a quibus praeterquam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolvi possit.... Exceptis duntaxat locorum ordinariis, iisque omnibus superioribus, quibus tanquam ordinariis, et ordinaria jurisdictione utentibus monialium monasteria subjecta, et addicta sunt, in casibus tamen necessariis, et servatis aliis de jure servandis, et non aliter omnino.

(99. Si cura alicujus monasterii subjecti regularibus a S. Sede demandetur tertio, v. g. alicui abbati, aut alteri in dignitate constituto ob aliquam controversiam, vel ad placitum ejusdem S. Sedis, tunc episcopus nullimode se ingerere potest in monasterii sic dispositi gubernio, nec quantum ad clausuram, et ad illam spectantia, quia ille tertius in tali casu non consideratur ut regularis superior, cujus potestas supplenda per episcopum decernitur in concilio, et Apostolicis provisionibus, sed tanquam Apostolicus delegatus specialiter deputatus ad dicti monasterii regimen independenter a quocunque ordinario, et dependenter ab ipsa sola S. Sede, prout declaratur regulariter in brevibus ad hoc expeditis, et invenitur generaliter decisum per sac. congreg. Episcop. et Reg. 17 Jan. 1642. apud Nicol., in *Floscul.*, verb. *Gubernat.*, n. 12.

(100. Moniales Portugalliae et Algarbiae ad claustra revocantur, nec ipsis ultra permittendus est exitus. Benedictus XIV, constitut. incip. *Cum sacrarum*. (101. Moniales

ordinis S. Spiritus in Hispania, et Polonia existentes, subjiciuntur locorum ordinariis, idem, constitut. 16, incip. *Saepe Romanorum*, § 3.

(102. Moniales Graeco-Melchitae Regulari S. Basilii sequi debent. Idem, constitut. 97, incip. *Demandatam*, § 23. (103. Sub regimine monachorum congregationis S. Joannis de Soario, et immediata subjectione ordinarii, mediata vero patriarchae catholici, tanquam delegati S. Sedis; abbati autem generali duntaxat in defectum episcopi, et patriarchae catholici. *Ibid.*

(104. * Moniales regularibus subjectae ex Triden., sess. xxv, *De regul.*, cap. 5, ordinario loci tanquam delegato subjiciuntur quoad clausuram. Id vero declaratans Gregorius XV in constitut. sua num. 18, statuit, confessarios earum regulares ab ipsis suis superioribus deputatos pro confessionibus monialium, ab episcopo approbandos esse. Eidem etiam episcopo reddendam esse rationem ab iis, qui bona illarum administrant, accitis tamen tunc etiam superioribus regularium, qui, si renuerint, tunc id praestet per se episcopus. Datur etiam episcopo auctoritas praesidendi una cum superiore regulari, cum antistes monasterii eligitur. Denique conceditur episcopo, ut si regulares forte in ordine ad clausuram deliquerint, puniat illos, et corrigat usque ad censuras. Alexander VII in sua constitut. 153 concedit superioribus regularibus jus ingrediendi septa monasterii earumdem monialium semel quotannis occasione visitationis. Saepius vero ex causa urgenti vetuit ne ingrederentur, nisi praesente episcopo, vel alio ecclesiastico ab eodem deputato. *Institut. eccles.* 29, n. 4 et 3. Contraria quoad haec omnia consuetudo etiam immemorialis a sac. congregatione saepius reprobata est. *Ibidem*, n. 7 et seq.

(105. In visitationibus monasteriorum sanctimonialium non tenetur episcopus denuntiare illis diem, et horam visitationis, sicut nec tenetur ducere secum superiorem regularem ejusdem ordinis: *Ibidem*, § 18. Potest etiam episcopus monialibus regularibus subjectis sacram eucharistiam ministrare, si ipsae velint. *Ibidem*, § 19.

(106. In electione abbatissarum, quae praesunt monasteriis regularibus subjectis, tenentur regulares monere episcopum, si velit interesse vel per se, vel per alium, ut ex cit. const. Gregorii XV quibus debet episcopus manifestare suam voluntatem. At potest episcopus in synodo generaliter edicere velle se interesse omnibus istis electionibus, ex quo satis manifestat suam voluntatem. *De synodo dioces.*, lib. v, cap. 12.

(107. Monialium transitum de uno ad aliud monasterium cum monialibus ultra montes concedit summus Penitentiaris, qui tamen facultatis hujus executionem ordinarii arbitrio committit. Bulla *Pastor bonus*, tom. I *Bull.*, n. 95, § 36.

(108. Translatio monialium ab uno ad aliud monasterium fieri jure nequit, nisi de licentia R. Pontificis, nisi exigente aliquo

repentino casu, in quo rei necessitas exigit reperitum egressum: tunc enim etiam pro monialibus regularibus subjectis præter facultatem prælati regularis, episcopi licentia in scriptis requiritur. Bulla S. Pii V. incip. *Decor et honestati*.

(109. Casus repentini indicantur in eadem Bulla, magnum incendium, infirmitas lepræ, ac epidemiam, sive pestis. *De syn. diac.*, l. ix, c. 15, nov. edit. Non licet autem absque facultate Sedis Apostolicæ egressum hunc permittere, etiamsi possent occurrere casus alii, qui videantur æquipollere iis quos S. Pius V in sua constitutione expressit, ut si ex. gr. sit aliqua monialis, ex qua prudenter timeri possit periculum scandalæ ac perversionis aliarum. *Ibid.*

(110. Ingressus in monasteria monialium, quæ regularibus subduntur, fieri debet de licentia episcopi, nulla obstante consuetudine in contrarium, ut post diligens examen decretum est, approbante Urbano VIII *De synodo diac.*, lib. xiii, cap. 12, § 23, nov. edit., in quo etiam decreto statuitur, licentias moniales illas alloquendi petendas esse ab episcopo, non vero a superiore regulari.

(111. Quoad censuras, seu pœnas in casibus occultis etiam violatæ clausuræ, vel in dispensando aliquo occulto defectu, major Pœnitentiarius confessarium monialibus concedit. In casibus publicis clausuræ a monialibus, vel ab aliis quibuscunque ad malum finem delinquentibus non absolvit, nisi prius ordinarius supplicarit, et casus a congregatione super Episcop. et Regul. ad Pœnitentiarium delatus fuerit. Bulla *Pastor bonus*, § 37, 38, de qua sup., n. 107.

(112. Alia ad rem, *vide* verb. VISITATIO, n. 10.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(113. Libet paucis disserere de Ecclesiæ disciplina circa clausuram monialium.

(114. Prior Bonifacius VIII in notissimo cap. *Periculoso*, De stat. regul., in 6, generalem clausuræ legem monialibus observandam præcepit; nam antea, si quæ erant moniales clausuræ legibus obnoxie, consuetudine potius particulari, quam lege generali obligabantur, ut post Thiers, *De clausura*, notavit Benedictus XIV, *Instit. eccles.*, 29, n. 13.

(115. At non obstante hac generali lege clausuræ a Bonifacio VIII monialibus omnibus injuncta, multa tamen monasteria ei sese hæud subjecere. (116. Tantumque abest, ut Ecclesia ante S. Pium V de iis abolendis cogitaverit, ut Leo X omnia ipsis concesserit privilegia ordinis, quem profitebantur, modo virginitatem servarent, ut perspicuum est ex constitutione 22 ejusdem.

(117. S. Pius V mox commemoratus prior cogitavit, et quidem serio de abolendis monasteriis hisce clausuræ legibus hæud obnoxii, in constitutione 8. In ea enim jussit, ut episcopi cum superioribus regularibus ad clausuram redigerent monasteria omnia, et si qua essent monasteria, quæ amplecti clausuram nollent, iis prohibuit, quominus

ullas in futurum moniales, reciperent, ut patet ex sequentibus verbis ejusd. const. § 3: « Cæteris autem omnibus sic absque emissionem professionis et clausuræ vivere omnino volentibus interdiximus, et perpetuo prohibemus, ne in futurum ullam aliam prorsus in suum ordinem, religionem congregationemve recipiant. Quod si contra hanc hujusmodi nostram prohibitionem, et decretum alias recipiant, eas ad sic vivendum omnino inhabiles reddimus. »

(118. Reque ipsa una omnium fuit semper sententia, abolevisse S. Pium V hæc sine clausura monasteria. Lezana, in *Summ., quest. regular.*, tom. II, c. 14, n. 38; Rotar., *Theolog. regular.* t. III, c. 6, n. 13, et Benedictus XIV, *Instit. eccles.* 105, § 2, n. 75.

(119. Nihilominus plura remansere monasteria, quæ quamvis clausuræ legi se hæud subjecissent, alias tamen receperunt, et recipiunt etiamnum.

(120. Non destitit autem Ecclesia semper ac occasione habuit disserendo de hisce monasteriis sine clausura, declarare, quod ea tolerabat, non autem approbabat. (121. Nec certe potest ipsa approbare, nisi supra allegata constitutio 8 S. Pii V abrogetur, nam ad tramites hujus constitutionis « si hodie reperiantur, ut inquit Rotarius loco mox citato, tertiariæ collegialiter viventes, debent impediri, supprimi et annullari, nisi professionem emittant cum quarto voto perpetuæ clausuræ. »

(122. Ex hoc autem quod monasteria hæc sine clausura ab ecclesia tolerantur duntaxat, nequaquam vero approbantur, manavit, ut ea non amplius reputentur pro locis religiosorum, adeoque non gaudeant exemptione illa a jurisdictione episcopi, qua gaudent ordinis, quos [qui clausuram] profitentur.

(123. Ita primum definitum fuit a S. congregatione Episcoporum et Regularium negotiis præposita generalibus decretis anno 1616 publicatis, ut patet ex § 3 eorumdem.

(124. Et ita in casibus particularibus rescripserunt sac. congregationes, ut eas laudando, et sequendo tradunt card. Petra in *Commentar. ad constit. Apostolic.*, constit. 15 Martini V, n. 20 et sequent.; Nicol., in *Floscul.*, verb. *Clausura*, n. 38; Piasec., in *Prax. episcop.*, part. n, c. 3, art. 7, num. 13; Matthæuc., in *Official. curiæ*, c. 52, n. 6; Benedict. XIV, *Instit. eccles.*, 29, n. 13, et rursus *Instit. eccles.*, 105, § 2, num. 75, et duob. sequent.

(125. Hæc Ecclesiæ disciplina invariata mansit usque ad s. m. Benedictum XIII. At hic in constitutione, cui initium est: *Paternæ*, denuo hæc monasteria sine clausura subjecit superioribus regularibus ipsorum, exemtitque a jurisdictione episcoporum.

(126. At placuit Clementi XII anno 1732 in constitutione, quæ incipit *Romanus*, revocare constitutionem illam Benedicti XIII. Quam constitutionem Clementis XII ob oculos habens Benedictus XIV. « Cum hæc ita se habeant, inquit, *Instit. eccl.*, 105, § 2, n. 76 et sequent., res tota ad eos limites restituenda est, quibus ante Benedictum XIII

concludebatur, et quos antea recensuimus. Itaque redditur episcopo pristina auctoritas, quam in has Tertiarias exercebat. »

(127. Reque ipsa, consentanee ad mox dictam constitutionem Clementis XII, novissime sac. congregatio Episcoporum et Regularium negotiis præfecta in *Constantien.* 14 Decembris 1759, ordinario subjectum declaravit monasterium sine clausura, oppidi Ravenspurgensis, tametsi profiteretur ipsum tertium ordinem divi Francisci.

ARTICULUS IV.

Moniales quoad ea quæ concernunt accessum ad earum monasteria, et locutionem cum eis.

SUMMARIUM.

1. Accessus ad monasteria monialium sine rationabili causa est omnibus prohibitus. — 2. Constitutio Bonifacii VIII in cap. *Periculoso*, fuit innovata a concil. Trid. et a S. Pio V. — 3. Accessus ad monasteria monialium non sumitur materialiter, sed formaliter pro aditu, et accessu ad illas alloquendas. — 4. Accedentes ad moniales sine rationabili causa, et legitima facultate, sive sint sæculares, sive ecclesiastici, ordinarie peccant mortaliter. — 5. Accessus ad moniales potest ab ordinariis fieri casus reservatus. — 6. Imo potest ab ipsis prohiberi sub pœna excommunicationis lata sententiæ. — 7. Notanter dicitur, quod peccant mortaliter ordinarie, ad denotandum, quod si accedant tantum semel, aut iterum sine scandalo, aut turpi fine, et absque contemptu Superiorum, peccant solum venialiter. — 8. Patres, et matres monialium possunt eas licite alloqui sine licentia, non tamen diebus prohibitis. — 9. Item etiam filii monialium possunt proprias matres licite alloqui sine licentia. — 10. Item fratres et sorores sæculares possunt sine licentia diebus non prohibitis alloqui suas sorores moniales. — 11. Prohibitio alloquendi moniales non solet comprehendere conjunctos in primo, vel secundo gradu. — 12. Regulares autem nunquam possunt moniales sibi conjunctas, aut alias intra clausuram degentes alloqui sine ordinarii licentia. — 13. Imo episcopus non potest concedere regularibus licentiam alloquendi moniales, aut alias intra clausuram degentes, nisi sint eis conjunctæ in primo, vel secundo gradu, et quater tantum in anno cum quibusdam conditionibus necessario servandis. — 14. Adducitur ad id decretum ejusdem sacre congregationis Epis. jussu Sixti V editum. — 15. Adducitur aliud decretum ejusdem sacre congregationis jussu Urbani VIII editum. Vide tamen infra n. 19 ubi videtur permissum episcopis, ut talem licentiam regularibus concedere possint. — 16. Regulares absque legitima facultate alloquentes moniales, aut alias intra clausuram degentes etiam ab episcopi jurisdictione exemptas, et ipsis regularibus subjectas, peccant mortaliter, quamvis alloquantur per quodcumque modicum tempus, et transgressores possunt ab ordinario coerceri sub excommunicationis, privationis vocis activæ et passivæ, aliisque pœnis. — 17. Adducitur ad id decret. sac. cong. Concil. a Clement. IX approbatum, et ejus jussu promulgatum. — 18. Regulares sine legitima licentia alloquentes moniales, seu alias intra clausuram degentes, peccant mortaliter, etiam si alloquantur ob bonum finem. — 19. Adducitur ad id decretum sac. cong. Concilii. — 20. Regulares missi ad crates monialium pro munere prædicationis obeundo, peccant mortaliter, et incurrunt censuras, et pœnas, si sine expressa licentia ad colloquendum, immediate post concionem cum aliquibus, seu cum una tantum, omnibus aliis audientibus immisceant sermones cum questionibus, vel dubiis spiritualibus, aut materiis ipsius concionis. — 21. Adducitur ad id decretum

sac. cong. Concilii. — 22. Superiores regulares, et confessarii monialium non egent licentia ordinarii ad alloquendas moniales sue curæ commissas. — 23. Adducuntur ad id decreta sac. cong. Episc. et Reg. — 24. Et hæc procedunt, tam de superiore provinciali, quam locali, cui cura monasterii incumbit. — 25. Quid de vicario conventus? — 26. Regulares in Gallia, ubi moniales clausuram non observant, si eas alloquantur extra claustra, non incurrunt pœnas. — 27. Sub decretis, quibus prohibetur regularibus accessus ad moniales, comprehenduntur etiam equites Melitenses. — 28. Unde episcopus potest procedere contra ipsos, si accedant ad monasteria monialium sine legitima facultate. — 29. Episcopus potest imponere censuras, aliasque pœnas non solum contra regulares, sed etiam contra omnes clericos, et sæculares accedentes sine legitima facultate ad moniales. — 30. Episcopus potest imponere excommunicationem lata sententiæ, et sibi reservatam, non solum contra quoscunque accedentes ad moniales, sed etiam contra moniales ipsas alloquentes cum illis, etiam pro monasteriis exemptis. — 31. Decreta interdicens alloquendum cum monialibus comprehendunt etiam abbatissam. — 32. Subcollectores accedentes ad moniales sine legitima licentia incurrunt easdem pœnas. — 33. Judices non possunt sine legitima licentia accedere ad colloquendum monialium ad interponendum decretum in contractu puellæ sæcularis existentis in monasterio. — 34. Episcopi, alique prælati extra suam diocesim non possunt licite accedere ad moniales sine licentia ordinarii loci, et superioris illarum. — 35. Canonici cathedralis, et capituli exempti accedentes ad moniales sine legitima facultate incurrunt censuras, et pœnas. — 36. Peregrini et advenæ, si sine licentia loquantur cum monialibus, incurrunt censuras et pœnas. — 37. Pauperes ostiatim mendicantes, si accedant sine expressa licentia ad moniales causa querendi elemosynam, secluso dolo et scandalo, non incurrunt dictas censuras et pœnas. — 38. Sic etiam dictas censuras et pœnas non incurrunt famuli et famulæ sine expressa licentia deferentes munuscula ad moniales jussu suorum dominorum, seu dominarum, dummodo id faciant sine dolo et scandalo. — 39. Non debet permitti magistris accessus ad monasteria ad effectum instruendi moniales in sono et cantu, nisi brevi tempore pro cantu Gregoriano. — 40. Non debet permitti Hebræis accessus ad moniales. — 41. Moniales regularibus subjectæ alloquentes cum regularibus, etiam ejusdem ordinis, licentiam legitimam non habentibus, incurrunt censuras, et pœnas a conciliis provincialibus, vel edictis episcopalibus appositas. — 42. Regulares inventi alloquentes moniales absque legitima facultate possunt ab episcopo pœna carceris puniri. — 43. Loquentes cum moniali de domo propinqua, aut via publica sita prope monasterium probabiliter incurrunt censuras et pœnas. — 44. Item dictas pœnas, et censuras incurrunt loquens cum moniali per nutus, et signa. — 45. Item dictas censuras et pœnas incurrunt, qui per interpositam personam loquuntur in præsentia monialis audientis, et per eandem respondentis. — 46. Item dictas censuras et pœnas incurrunt, qui loquuntur cum moniali audiente, sed non respondente. — 47. Item dictas censuras et pœnas incurrunt, qui contra legem municipale, seu diocesanam id prohibentem litteras scribit ad moniales; secus autem est dicendum pro illis diocesibus, ubi non adest talis particularis prohibitio. — 48. Item dictas censuras et pœnas incurrunt, qui sine legitima licentia contra legem municipale, et diocesanam loquuntur cum novitiis, et aliisque feminis intra clausuram degentibus. — 49. Regulares sine legitima licentia loquentes cum prædictis, etiam præscindendo a statuto synodali, aut edicto episcopi, incurrunt pœnas latis a sacra congregatione, et a Summo Pontifice. — 50. Licentiam concedere pro